

De glinsterende geest

Wetenschap wordt bedreven binnen de muren van de universiteit, de vruchten van de wetenschap mogen gelukkig ook daarbuiten worden geplukt. Wetenschappers, ook die van de Faculteit der Geesteswetenschappen, zijn regelmatig in het nieuws. Omdat hun onderzoek interessante en soms direct toepasbare resultaten heeft opgeleverd, of om vanuit hun expertise actuele ontwikkelingen te becommentariëren. Deze rubriek biedt een (onvolledig) overzicht van berichten in en optredens voor de media. De redactie roept alle geesteswetenschappers op zelf melding te maken van nieuwsberichten en mediaoptredens via nieuws-fgw@uva.nl.

Wapen van Amsterdam 70 jaar ouder

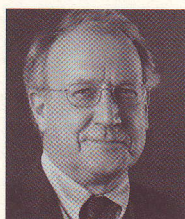

Op 25 september meldt *Het Parool* een belangrijke vondst bij de archeologische opgravingen bij de Noord/Zuidlijn. Het is een stempeltang uit 1350 met het wapen van Amsterdam. Door de vondst blijkt het wapen 70 jaar ouder te zijn dan gedacht. **Jerzy Gawronski**, hoogleraar Maritieme en urbane archeologie van de late middeleeuwen en de vroegmoderne periode in het bijzonder de stad Amsterdam, kan zich zijn eerste reactie nog helder voor de geest halen: 'Ik zei: gooi 'm maar ergens neer. Daar kijken we later wel naar. Het is de oudste Amsterdamse merktang ooit opgeduikeld. En

daarnaast is het stadswapen erin gegraveerd. In documenten komt het wapen vanaf het jaar 1419 voor. Het symbool gaat dus nu zo'n 70 jaar verder terug.'

Piet de Rooij, hoogleraar Nederlandse geschiedenis, roemt het belang van Gawronski's onderzoek: 'Er is betrekkelijk weinig informatie over de ontstaansgeschiedenis van Amsterdam. Documenten zijn er niet in overvloed. Vergeet niet dat de stad voor lange tijd een onaanzienlijke nederzetting was. Ze schreven weinig op. Daarom zijn zulke archeologische vondsten zo belangrijk.'

Wetenschap in het petabyte-tijdperk

Vrij Nederland bericht op 27 september over een mogelijke revolutie voor wetenschappelijk onderzoek. Dit vanwege de enorme hoeveelheden data waar nu mee gewerkt

wordt: we zijn beland in het 'petabyte-tijdperk', waarbij we in staat zijn om data op de schaal van de petabyte (één miljoen gigabytes) op te slaan en te analyseren. **Gerard de Vries**, hoogleraar Wetenschapsfilosofie en filosofie van de technologische cultuur, en lid van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, denkt dat de vele gegevens en analysemethoden inderdaad van invloed zullen zijn op de wetenschapspraktijk. 'Het oude gezegde luidt: meten is weten. En meten - data produceren - is nu goedkoper en simpeler geworden. Een belangrijke vraag wordt nu hoe kennis kan worden geproduceerd uit die overvloed van data.' De wetenschappelijke methode zal niet volledig verdwijnen, maar wel veranderen. Er kan volgens De Vries een nieuwe stijl van wetenschappelijk argumenteren ontstaan. 'Dat is niet uitzonderlijk. Ook de ontwikkeling

verandering teweeggebracht. Het probleem waarvoor de wetenschap komt te staan, is hoe in zo'n nieuwe stijl transparantie en controleerbaarheid kunnen worden gegarandeerd. Hoe weet je bijvoorbeeld dat je data-collectie niet vervuild is?'

Opera speelt rol bij natievorming

Begin oktober berichten zowel *NRC Handelsblad* als *De Pers* over het proefschrift van **Krisztina Lajosi**, leerstoelgroep Moderne Europese letterkunde. In *Opera and*

Nineteenth-Century Nation-Building. The (Re)sounding Voice of Nationalism laat ze zien dat opera een belangrijke bijdrage leverde aan de vorming van naties. 'Veel historici beschouwen begrippen als volk en natie als een gegeven. Daar ben ik het niet mee eens. Geschiedenis is een culturele constructie. De ontwikkeling van 'nationale' muziek hing samen met de nieuwe identiteit.' In de negentiende eeuw werd opera niet alleen aristocratisch, maar ook volksvermaak. 'Opera's werden voortaan gezongen in de volkstaal. In plaats van mythologische onderwerpen werd gekozen voor volksverhalen, en er werd meer aandacht gegeven aan de folklore, de couleur locale. De opera werd een plaats waar verschillende sociale lagen elkaar ontmoetten, en waar de burgerij en aristocratie dezelfde idealen en overtuigingen konden delen. Het begon steeds meer een politiek karakter te tonen.' Aan de hand van Ferenc Erkel (1810-1893) en Johann Andreas Wachmann (1807-1863) laat Lajosi zien hoe opera in staat is 'vergeten' nationale helden te herontdekken. 'Om ze geschikt te maken voor een centrale rol in de nieuwe nationale mythe. Door historiografische en literaire bronnen, en reportages en tijdschriften te vergelijken, toon ik aan dat deze opera's actief bijdroegen aan het ontstaan van het begrip "natie".'